

[Fuglsang-Damgaard.]

betingelser, som loven sætter for at få et pas udstedt. Det er der ingen tradition for, hverken her eller i udlandet, så det vil jeg heller ikke direkte foreslå, selv om det i og for sig nok var en overvejelse værd.

I bemærkningerne til lovforslaget står der for at gøre dette mere attraktivt, at forhøjelsen skønnes at ville medføre en årlig merindtægt for statskassen på ca. 5½ mill. kr. Jeg under i og for sig den slunkne og hårdt trængte statskasse alt mulig godt; men skulle man ikke også i det offentlige — og hvorfor ikke en gang også begynde i det små — indføre et avancementstop? Det ser ærlig talt påfaldende, for ikke at sige besynderligt ud, at det offentlige, staten, går i spidsen med forhøjelser af det omfang, der her er på tale.

I bemærkningerne bruges forsigtigvis udtrykket „skønnes“ om den merindtægt, der regnes med. Jeg tvivler på, at man har skønnet rigtigt, idet jeg føler mig ret overbevist om, at mange flere end før vil føle den proponerede gebyrforhøjelse tyngende — dette ord bruges i bemærkningerne til lovforslaget. Hvad bliver konsekvensen heraf? Dersom jeg skønner rigtigt: at mange flere end før vil henvende sig til politiet med ansøgninger om udstedelse af pas uden gebyr. Det vil give politiet og måske også andre myndigheder et stærkt forøget arbejde, idet det efter min mening er betydelig mere tidrøvende at undersøge, om en ansøger er uformuende, end det er at udstede et pas med gebyr, for den almindelige undersøgelse af, om en pasansøger er berettiget til at få et pas, falder jo ikke bort for den, der mener sig uformuende. Politiet kan her let få et merarbejde, der sluger hele eller det meste af den merindkomst for staten, man har skønnet staten ville få ved en forhøjelse af pasgebyret fra 20 til 50 kr.

Dernæst: hvad forstår man ved begrebet „uformuende“? Måske er det veldefineret, jeg ved det ikke; men er det det ikke, hvilke kriterier skal der så lægges til grund for en bestemmelse heraf? Er det sygekassegrænsen, en bestemt anden skattegrænse, eller er det: enhver uformuende, der ingen formue har, men kun sin daglige indtægt? Her trænges der sandsynligvis til en nærmere begrebsbedømmelse.

Den passus i loven, der siger, at

„pas kan udstedes uden gebyr, hvis ... det af hensyn til udøvelsen af hans erhverv“

— i lovsproget regner man tilsyneladende kun med hankøn —

„eller af andre særlige grunde er nødvendigt, at han er i besiddelse af pas“, vil givetvis også, dersom den foreslåede gebyrforhøjelse lovfæstes, blive søgt mere udnyttet end hidtil. Også det vil give politiet mere arbejde.

Var det endvidere ikke værd at overveje, at ligesom unge kan få et billigere pas med kortere løbetid, skulle også gamle, omend med en anden, men ret indlysende begrundelse, kunne få det, dersom de selv ønsker det, underforstået: for et kortere åremål. Man kan spørge: hvornår er et menneske gammelt? Mon ikke med 75 år i hvert fald? I DSB og andre steder bliver man det endnu før. Politiet skal selvfølgelig ikke tilskynde til billigere pas, fordi det ser en ret så affældig person for sig; det kunne, som det før er blevet sagt, virke mentalhygiejnisk uheldigt. Men hver — efter mit forslag — gammel skulle have ret til at få et 5-årigt pas for et mindre gebyr.

I og for sig giver det fremsatte lovforslag ikke direkte anledning til at fremkomme med mere principielle betragtninger om pasvæsenet, for det er da ganske klart, at det er utopisk at tænke sig, at man i en nær fremtid skulle kunne vende tilbage til de lykkelige år fra før første verdenskrig, hvor man inden for Europas grænser kun behøvede pas for indrejse til Rusland og Tyrkiet, hvorfor det standpunkt, som regeringen indtog i 1952, stadig væk må fastholdes som realistisk. Dengang betonedes den, at det ikke var muligt generelt at ophæve pastvangen for danske borgere, og at en ophævelse af pastvangen heller ikke ville få større betydning for en dansk borger, da vedkommende dog, bortset fra en mulig ophævelse af pastvangen for rejser mellem de nordiske lande, ville være nødt til at have et pas for at kunne rejse i udlandet. Dette forhold har desværre stort set ikke ændret sig og næppe heller de betingelser, som loven knytter til udstedelsen af et pas. De er rimelige og kan ikke gå nogen hæderlig borgers ære for nær.

I 1962 stod vi i en lignende situation som i dag. Også dengang ønskede vi at komme